

Азарова Ірина Борисівна

*кандидат технічних наук, доцент кафедри проектного менеджменту
Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України*
ORCID: 0000-0002-9332-5124
e-mail: azarovairene@gmail.com

Вишневська Віолета Михайлівна

*кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри проектного менеджменту
Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України*
ORCID: 0000-0003-4729-7713
e-mail: viola@meta.ua

Яценко Олександр Володимирович

*кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри проектного
менеджменту Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України*
ORCID: 0000-0002-9247-5972
e-mail: ajax1950@i.ua

АНАЛІЗ СУБ'ЄКТІВ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Зазначено, що сучасний стан територій України свідчить про наявність суттєвих проблем і негативних явищ. Визначено, що причинами цього є відсутність чітко встановлених суб'єктів розвитку, що позбавляє стратегічні документи з розвитку конкретного вектору їх реалізації. Запропоновано модель аналізу суб'єктів просторового розвитку, за якою визначені представники приватного сектора як основні учасники процесів просторового розвитку України.

Ключові слова: просторовий розвиток; стратегічне планування розвитку територій; суб'єкти розвитку; публічна сфера; приватна сфера; містобудівна діяльність.

Постановка проблеми. За офіційними даними, сучасний розвиток територій України на сучасному етапі характеризується наявністю серйозних проблем та негативних явищ [1]. Зокрема, для територій України характерні нерівномірності в рівнях соціально-економічного розвитку населених пунктів як між собою, так і порівняно із сільськими територіями, неузгодженість низки законодавчих та нормативно-правових актів із містобудівним законодавством, недостатньо чітко визначена загальнодержавна стратегія просторового розвитку. Серед головних проблем у системі розселення України згадується також неузгодженість соціального, економічного, містобудівного та екологічного аспектів розвитку населених пунктів та прилеглих територій. Територія України характеризується надмірним техногенним навантаженням на довкілля, високим ступенем його забруднення та природно-техногенної небезпеки [2].

Вирішення цих та інших проблем розвитку територій є однією з головних функцій держави та органів місцевої влади, які наділені повноваженнями з планування та розробки стратегій просторового розвитку держави та її адміністративно-територіальних одиниць. І на сьогодні понад двісті українських територіальних громад уже мають досвід і розуміння процесу стратегічного планування.

Але, як зазначають фахівці, небагато із розроблених стратегій відповідали дійсним викликам і потребам місцевих громад, були втілені чи інтегровані у функціонування міста та діяльність ключових стейкхолдерів [3]. Більшість стратегій, що приймаються та реалізуються, зумовлена тимчасовими економічними чи соціальними викликами, політичним тиском або корпоративними інтересами окремих владних груп. Дії уряду та окремих міністерств часто суперечать задекларованому курсу реформ, довгостроковим цілям стабілізації та економічного зростання [4]. Є також неузгодженість між різними стратегічними та плановими документами; відсутність чіткого зв'язку між плановими документами і бюджетом; відсутність єдиного чіткого підходу до планування, невизначеність статусу деяких стратегічних документів, політичних і юридичних наслідків їх невиконання; неефективна система оцінювання державної політики та відсутність відповідальності за прийняття неефективних управлінських рішень.

Цільові програми, що традиційно є одним із основних інструментів просторового розвитку, фактично не реалізуються і на стан просторового розвитку майже не впливають [5]. А для програм, які все ж таки вдалося реалізувати, спостерігається ситуація, коли цілком позитивні звіти виконавців програм існують паралельно із низьким рівнем задоволення громадськості отриманими результатами виконання відповідних програм. Це свідчить про суттєві недоліки в системі стратегічного планування та оцінки результатів виконання програм розвитку територій [6].

Тому одним із найактуальніших питань у галузі стратегічного планування розвитку територій України можна вважати пошук ефективних механізмів втілення у життя розроблених стратегічних документів із просторового розвитку, враховуючи залучення продуктивних ресурсів та дійових осіб для реалізації намічених стратегічних пріоритетів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед дослідників стратегічного планування розвитку територій доцільно відзначити таких українських вчених, як: О. Берданова, Б. Беззубко, В. Вакуленко, Г. Васильченко, З. Герасимчук, О. Карий, В. Мамонова, О. Карлова, І. Парасюк, А. Ткачук та інші. Актуальні аспекти проектного управління в сфері розвитку територій досліджувались такими вітчизняними науковцями, як: О. Амоша, В. Бабаєв, О. Безуглий, З. Варналій, С. Вовканич, С. Газарян, А. Гальчинський, В. Геєць, З. Герасимчук, Б. Данилишин, М. Долішній, Т. Заяць, О. Кавтиш, І. Кацай, Г. Літош, О. Медведева, В. Молоканова,

О. Новікова, О. Підкуйко, С. Писаренко, В. Рач, О. Россошанська, В. Семиноженко, С. Чернов та інші.

За участю деяких програм європейської підтримки та в межах виконання проєктів технічної допомоги були розроблені численні методичні документи щодо планування територіального розвитку [7, 8].

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на вагомий внесок у вдосконалення методологічної бази стратегічного планування просторового розвитку, зроблений означеними науковцями, низка важливих питань поки що залишились поза їхньою увагою. Зокрема, майже не було приділено уваги встановленню конкретних суб'єктів, що на сьогодні є учасниками процесів розвитку територій України. Відповідно до основної гіпотези цього дослідження, відсутність чітко визначених “реципієнтів” розвитку позбавляє усі розроблювані стратегічні документи будь-якого конкретного вектору їх реалізації, що дуже ускладнює функціонування системи просторового розвитку в Україні та знижує її ефективність.

Тому метою дослідження обрано розробку методу аналізу дієвих осіб, що нині забезпечують реалізацію заходів із просторового розвитку в Україні. Залучення конкретних суб'єктів до процесів розробки стратегій розвитку, з подальшим делегуванням їм повноважень щодо реалізації розроблених стратегій, впливатиме позитивно як на якість отримуваних стратегічних документів із розвитку, так і на результативність системи просторового розвитку загалом.

Виклад основного матеріалу. На початку дослідження введемо поняття суб'єктів просторового розвитку – осіб, підприємств, організацій, органів державної влади та місцевого самоврядування та їх об'єднань, що здійснюють реалізацію комплексу обмежених у часі та ресурсах управлінських дій, спрямованих на оптимізацію змін у просторовій системі з метою забезпечення її розвитку відповідно до прийнятих стратегій просторового розвитку.

Через жорстку прив'язку просторового розвитку до конкретних локацій та територій, на якій наголошують провідні дослідники, серед таких суб'єктів є, насамперед, сенс розглядати власників земельних ділянок як потенційних активів для реалізації заходів із розвитку [9]. Однак сам факт володіння земельною ділянкою ще не робить її власника суб'єктом просторового розвитку. Розвиток територій повинен забезпечуватись реалізацією певних заходів у встановлені терміни, відповідно до прийнятих стратегічних документів. На думку провідних дослідників цього питання, реалізація стратегій розвитку забезпечується через використання продуктів проєкту, якими є, як правило, матеріальні об'єкти, що експлуатуються в операційній фазі [10]. Як матеріальні об'єкти у просторі є сенс розглядати насамперед об'єкти нерухомості, тобто будинки та споруди, що створюються в межах містобудівної і архітектурної

діяльності. Адже економічний розвиток так чи інакше буде забезпечуватись створенням нових виробництв, що не є можливим без будівництва чи переоснащення промислових будівель. Розвиток у соціальній сфері може бути забезпечений за допомогою будівництва дитячих садочків, лікарень та спортивних закладів тощо. Тому наступною аналізованою групою учасників просторового розвитку стануть суб'єкти містобудівної діяльності, а саме – замовники будівництва та реконструкції об'єктів містобудування в Україні. Встановити цих суб'єктів можливо за розміщеними у відкритому доступі даними єдиного реєстру документів, що засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, що є частиною Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва.

Третьою досліджуваною групою дійових осіб просторового розвитку повинні стати інвестори, що забезпечують фінансування заходів із просторового розвитку. За визначенням вітчизняного законодавства, інвестиціями є "... всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) та/або досягається соціальний та екологічний ефект" [11]. Отже, до поняття інвестицій належать цінності, що спрямовуються на розвиток в економічній, соціальній і екологічній сферах сталого просторового розвитку. Загалом, просторовий розвиток характеризується високою капітало- та ресурсоемністю із значними термінами повернення вкладених інвестиційних коштів. Саме тому інвестиційну активність регіонів деякі дослідники вважають одним із головних індикаторів їх економічного розвитку [12]. Статистичні дані щодо капітальних інвестицій за джерелами фінансування надаються Державною службою статистики України [13].

Для визначених суб'єктів просторового розвитку необхідно встановити чітку їх приналежність до публічної або приватної сфери, тому що підходи та методи управління проектами в цих сферах традиційно мають суттєві відмінності, які були досліджені раніше [14]. При цьому суб'єкти просторового розвитку, що здійснюють спільну діяльність у цій сфері на засадах приватно-державного партнерства, також потраплять у фокус уваги цього аналізу.

Загальна схема проведення аналізу суб'єктів просторового розвитку наведена на рис. 1.

За розробленою схемою визначимо структуру земельного фонду України, виражену відсотковим співвідношенням земель у державній, комунальній та приватній власності. Отримані дані надають уявлення про власників більшості земельних активів в Україні як потенційних об'єктів просторового розвитку [15]. Результати аналізу представлені на рис. 2.

Отже, основною формою власності земель України є приватна власність. І лише чверть земель України належить державному сектору. Тому можна стверджувати, що приватний сектор має втричі більший територіальний потенціал для просторового розвитку.

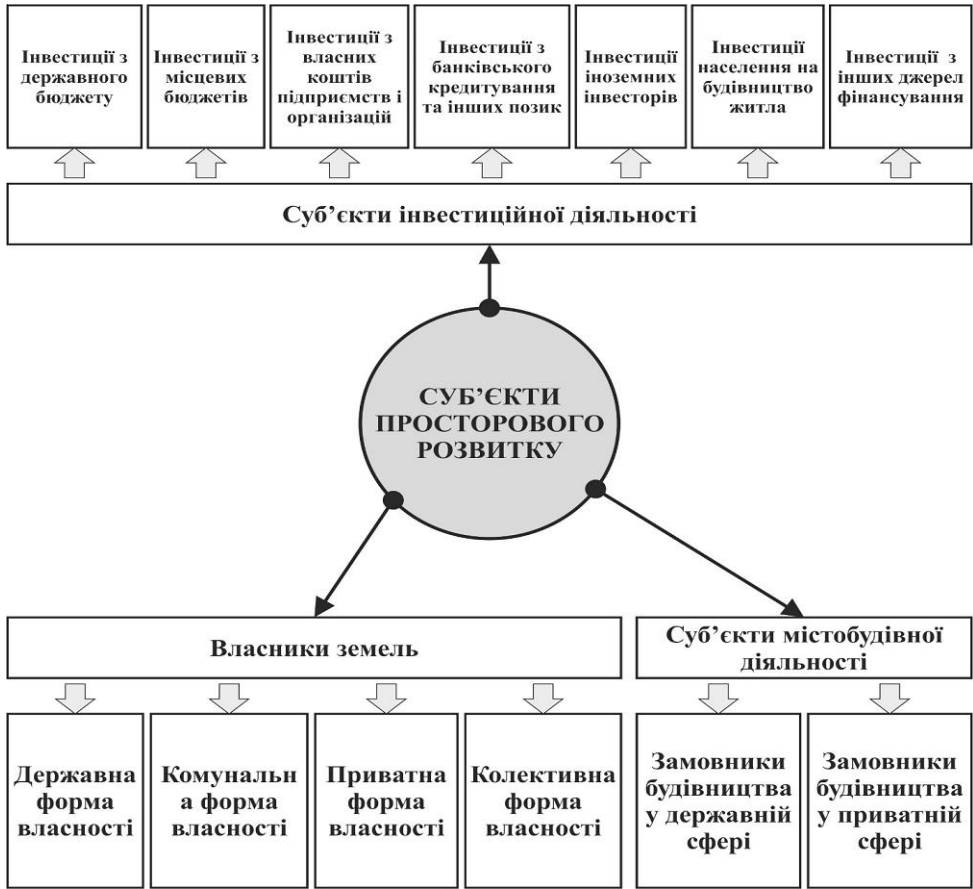

Рис. 1. Схема аналізу суб'єктів просторового розвитку

Рис. 2. Аналіз структури земельного фонду України за формою власності на землю, %

Далі розглянемо діяльність представників приватного та державного секторів у сфері містобудування як одного з основних напрямків реалізації просторового розвитку. Визначимо за формою власності основних суб'єктів, що здійснюють планування, забудову та інше використання територій у форматі проектної діяльності, забезпечуючи таким чином реалізацію положень прийнятих стратегій розвитку та затверджених документів із просторового планування в Україні. Відповідним аналізованим показником буде співвідношення за формою власності замовників будівництва об'єктів та споруд на території України, що були прийняті в експлуатацію в січні 2020 р. Цей показник дає змогу ідентифікувати за формою власності основних замовників будівництва та розвитку територій і визначити, хто серед них переважає – представники державного чи приватного секторів. До замовників державного сектора належать: комунальні підприємства та установи; державні підприємства; обласні, районні, міські, селищні державні адміністрації, їх підрозділи і комітети; освітні, лікувальні та інші заклади; служби автодоріг; регіональні підрозділи державних служб (Державна служба України з надзвичайних ситуацій, гідрометеорологія, казначейство тощо). Усі інші, зокрема релігійні організації, належать до підприємств приватного сектора. Структура суб'єктів просторового розвитку за формою власності, побудована за даними Держархбудінспекції України, наведена на рис. 3 [16].

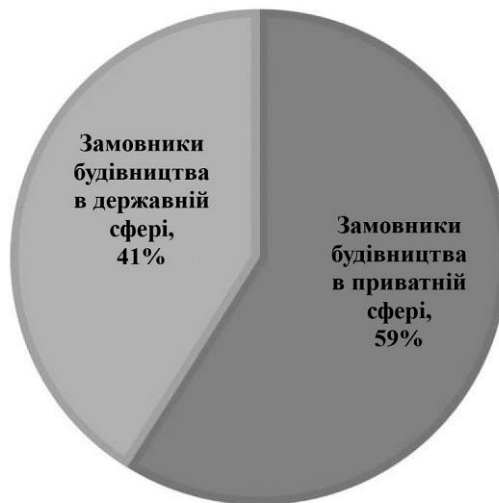

Рис. 3. Структура замовників будівництва об'єктів та споруд на території України за формою власності, %

Відповідно до отриманим даних, основними замовниками будівництва об'єктів та споруд на території України також є представники приватного сектора. При цьому в деяких регіонах серед замовників об'єктів класу наслідків СС2 спостерігаються винятково представники державного сектора (Донецька,

Луганська, Миколаївська, Тернопільська, Чернівецька області). Це може бути пов'язано з тим, що спорудження і реконструкцію об'єктів такого класу наслідків із високою кошторисною вартістю та/або місткістю реально здійснити тільки в комплексному містобудівному контексті. І, навпаки, при спорудженні простіших об'єктів класу наслідків СС1, значно більшу активність проявляють замовники приватного сектора, як це спостерігається у Вінницькій, Закарпатській, Івано-Франківській та Одеській областях.

Наступним етапом проаналізуємо джерела залучення інвестицій у просторовий розвиток за формою власності компаній-інвесторів. За даними Укрстату, капітальні інвестиції можуть бути залучені з коштів державного чи місцевого бюджету, а також інших джерел приватних інвестицій – коштів підприємств та організацій, банківських кредитів та позик, коштів іноземних інвесторів, коштів населення на будівництво житла, а також інших джерел фінансування [17]. Структура суб'єктів інвестиційної діяльності у 2010–2018 рр. за основними джерелами інвестування наведена на рис. 4.

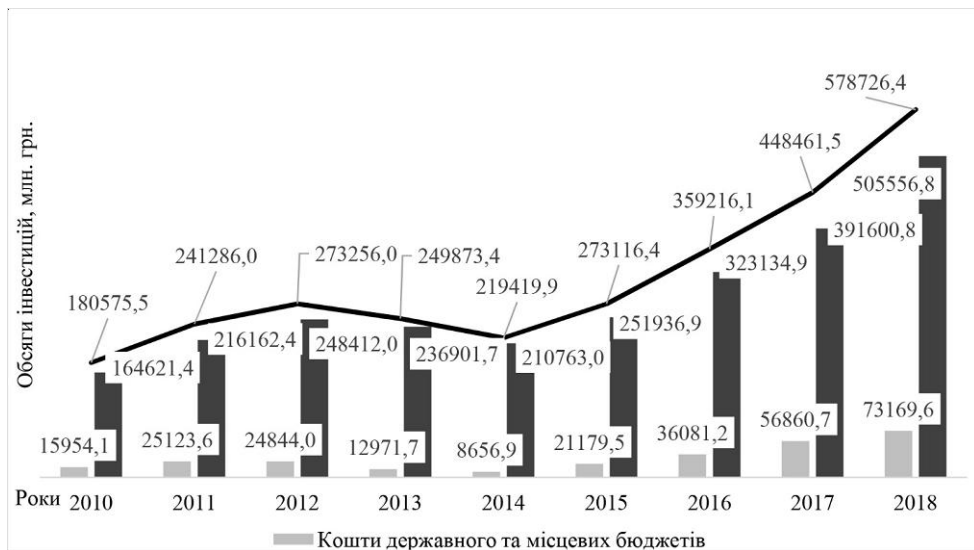

Рис. 4. Структура суб'єктів інвестиційної діяльності у 2010 – 2018 рр. за основними джерелами інвестування

За наведеними на рис. 4 даними можна підсумувати, що кошти державного та місцевих бюджетів за останні роки становлять 3,95 – 12,64% у структурі капітальних інвестицій. Тоді як приватні інвестиції становлять 87,32 – 96,05%, тобто більшість капітальних інвестицій.

Деталізована структура джерел капітальних інвестицій у 2018 р. за окремими групами інвесторів наведена на рис. 5.

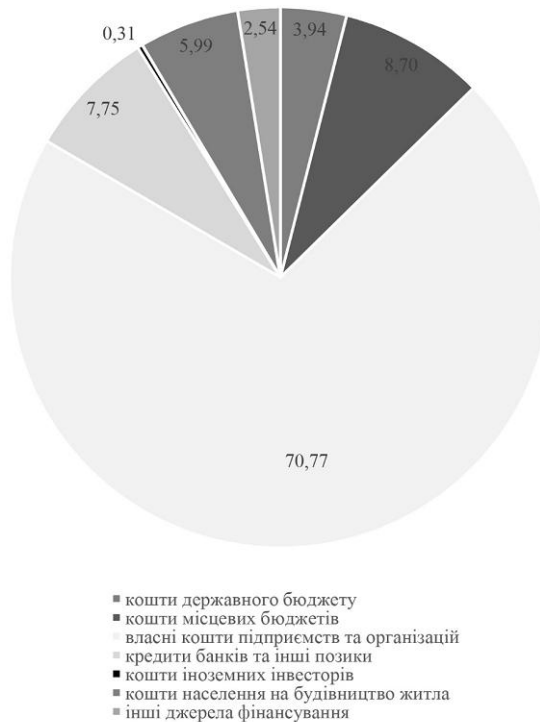

Рис. 5. Деталізована структура джерел капітальних інвестицій у 2018 р. за окремими групами інвесторів, %

Отже, основним джерелом капітальних інвестицій у 2018 р. були власні кошти підприємств та організацій, частка яких становила 70,77% від загального обсягу інвестованих коштів. При цьому кошти державного бюджету становили лише 3,94%, а місцевих бюджетів – 8,7%.

Висновки і перспективи подальших розвідок. За отриманими результатами аналізу суб'єктів просторового розвитку можна із впевненістю стверджувати, що основними гравцями просторового розвитку є представники приватного сектора економіки України. Саме їм належить майже три чверті земель України. Вони є найактивнішими учасниками містобудівної діяльності. А також саме вони забезпечують власними коштами більше 87% капітальних інвестицій.

Це дає змогу підсумувати, що розроблювані органами державної та місцевої влади стратегії просторового розвитку повинні спрямовуватися, здебільшого, на представників приватного (недержавного) сектора, з подальшою реалізацією та фінансуванням намічених заходів цими ж суб'єктами. Тобто просторовий розвиток повинен бути стратегічно привабливим, насамперед для представників приватного сектора. Тому актуальним напрямом подальших досліджень може стати пошук механізмів

узгодження бачення і стратегічних пріоритетів, встановлюваних органами влади в процесі розробки стратегічних документів із просторового розвитку, із стратегічними пріоритетами розвитку приватних структур та осіб, які і є головними суб'єктами розвитку територій.

Список використаної літератури

1. Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів : Постанова Верховної Ради України № 1359-ХІV від 24.12.1999 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1359-14> (дата звернення: 10.07.2020).
2. Про Генеральну схему планування території України : Закон України № 3059-III від 07.02.2002 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3059-14#Text> (дата звернення: 10.07.2020).
3. Розробка стратегій розвитку міст в Україні: інструкція та огляд практик. [Б. м.] : Федерація канадських муніципалітетів, 2019. 44 с.
4. Свистович М. Стратегічне планування в Україні: історія та проблеми впровадження // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2012. № 2. С. 46—53.
5. Добровольський І. Декларовані урядом України пріоритети в інноваційній сфері фінансуються в цілому на 30%. 2020. URL : <http://www.ianp.com.ua/ru/news/ukraine/read/13253> (дата звернення: 10.07.2020).
6. Чернов С. І. Моделі формування та реалізації стратегії сталого розвитку територій на теоретичних засадах проектного менеджменту // Комунальне господарство міст. 2014. № 115. С. 6—12.
7. Васильченко Г., Парасюк І., Єременко Н. Планування розвитку територіальних громад / Асоціація міст України. Київ : ТОВ “Підприємство “Ві Ен Ей”, 2015. 256 с.
8. Практичний посібник з питань організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 5: Стратегічний план розвитку громади. Київ, 2016. URL : <https://auc.org.ua/sites/default/files/library/mod5web.pdf> (дата звернення: 10.07.2020).
9. Глазъчев В. Л. Россия: принципы пространственного развития. 2020. URL : http://www.glazychev.ru/projects/2004_prostrazv/2004_docladprostrazv.htm (дата звернення: 10.07.2020).
10. Рач В. А., Россошанська О. В., Медведєва О. М. Управління проектами: практичні аспекти реалізації стратегій регіонального розвитку. Київ : К.І.С., 2010. С. 34.
11. Про інвестиційну діяльність : Закон України № 1560-ХІІ від 18.09.1991 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 10.07.2020).
12. Просторовий розвиток регіону: соціально-економічні можливості, ризики і перспективи : монографія / за ред. д. е. н., проф. Л. Т. Шевчук ; НАН України. Інститут регіональних досліджень. Львів : [б. в.], 2011. С. 96 (Серія “Проблеми регіонального розвитку”).
13. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування (2010 – 2018). 2020. URL : https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2007/ibd/iokjf/iokjf_u10-13_bez.htm (дата звернення: 10.07.2020).
14. Азарова І. Б. Порівняльна характеристика методів управління проектами в публічній та комерційній сферах // Теоретичні та прикладні питання державотворення. 2019. Вип. 25. С. 27—31.

15. Земля в цифрах: сучасний стан сільгоспугідь. 2016. URL : <https://agravery.com/uk/posts/show/zemla-v-cifrah-sucasnij-stan-silgospugid> (дата звернення: 10.07.2020).

16. Державна архітектурно-будівельна інспекція України. Реєстр дозвільних документів. 2020. URL : <https://dabi.gov.ua/declare/list.php> (дата звернення: 10.07.2020).

17. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування (2010 – 2018)...

Статтю подано: 10.07.2020

Статтю схвалено: 04.08.2020

Azarova Irina Borisovna

Candidate of Technical Sciences, Associate Professor of the Department of Project Management, Odessa Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

ORCID: 0000-0002-9332-5124

e-mail: azarovairene@gmail.com

Vyshnevskia Violeta Mykhailivna

Associate Professor, Candidate of Technical Sciences, Associate Professor of the Department of Project Management, Odessa Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

ORCID: 0000-0003-4729-7713

e-mail: viola@meta.ua

Yatsenko Alexander Vladimirovich

Associate Professor, Candidate of Technical Sciences, Associate Professor of the Department of Project Management, Odessa Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

ORCID: 0000-0002-9247-5972

e-mail: ajax1950@i.ua

ANALYSIS OF SPATIAL DEVELOPMENT ENTITIES IN UKRAINE

Problem setting. Spatial development of Ukraine today is characterized by the presence of serious problems and negative trends, including inequalities of socio-economic development of some regions and settlements, inconsistency of social, economic, urban and environmental aspects of their development.

State and local governments solve these problems by developing and implementing spatial development strategies. However, very few of such strategies met the real challenges and needs of local communities, were implemented or integrated.

Recent research and publications analysis. Such Ukrainian scientists as O. Berdanova, B. Bezzubko, V. Vakulenko, G. Vasylychenko, Z. Gerasymchuk, O. Kary, V. Mamonova, O. Karlova, I. Parasyuk, A. Tkachuk and some others should be noted among the researchers of strategic planning and territorial development. Some national scientists devoted their research to relevant aspects of project management in territorial development, such as O. Amosha, V. Babayev, O. Bezugly, Z. Vamaliy, S. Vovkanych, S. Ghazaryan, A. Galchynsky, V. Geets, Z. Gerasymchuk, B. Danylyshyn, M. Dolishniy, T. Zayats, O. Kavtysh, I. Katsai, G. Litosh, O. Medvedeva, V. Molokanova, O. Novikova, O. Pidkuyko, S. Pisarenko, V. Rach, O. Rossoshanska, V. Seminozhenko, S. Chernov and some others.

A number of methodological documents for spatial development planning have also been developed as part of EuropeAid technical assistance programs and projects.

Highlighting previously unsettled parts of the general problem. Previous research has paid almost no attention to the identification of specific entities that are currently involved in the spatial development of Ukraine. The lack of clearly defined development “recipients” deprives the developed strategic documents of any specific vector of their implementation. This greatly complicates the functioning of the spatial development system in our country and reduces its efficiency. Therefore, the aim of the study is to propose a method of spatial development entities analysis in order to identify the actors who now provide implementation of measures in the field of spatial development in Ukraine.

Paper main body. According to the proposed method, the first stage of the spatial development entities analysis is the establishment of landowners as potential assets users for the implementation of development measures. The next analyzed group of participants includes the subjects of urban planning, namely – customers of buildings construction and reconstruction, which are contained in the Unified Register of documents certifying the commissioning of completed facilities. The third group of spatial development entities studied includes investors who provide financing for spatial development activities. Statistical data on capital investments by sources of financing were obtained from the State Statistics Service of Ukraine.

Certain spatial development entities are clearly divided into the public or private sphere, as project management approaches and methods in these areas have traditionally differed significantly. According to the developed method, the analysis of current entities in Ukrainian spatial development was carried out.

Conclusions of the research and prospects for further studies. Obtained results of the analysis allow us to establish the representatives of the private sector as the main players in the spatial development in Ukraine. They own almost three quarters of Ukraine’s land. They are the most active participants in urban development, and they are the ones who provide more than 87% of capital investments with their own funds. That is, spatial development must be strategically attractive primarily for the private sector. Therefore, a topical area for further research may be the search of mechanisms for reconciling the strategic priorities established by the authorities in spatial development strategies with the strategic priorities of private structures as the main actors in spatial development.

Key words: spatial development; strategic planning of territorial development; development entities; public sphere; private sphere; urban planning.

References

1. Pro Konceptsiyu stalogo rozvitku naselenikh punktiv. № 1359-XIV. (1999) [in Ukrainian].
2. Pro Generalnu skhemu planuvannya teritoriyi Ukrayini. № 3059-III. (2002) [in Ukrainian].
3. *Rozrobka strategij rozvitku mist v Ukrayini: instrukciya ta oglyad praktik.* (2019). [B. m.]: Federaciya kanadskikh municypalitetiv. 44 p. [in Ukrainian].
4. Svistovich, M. (2012). Strategichne planuvannya v Ukrayini: istoriya ta problemy vprovadzhennya. *Visnyk Nacjonalnoyi akademiyi derzhavnogo upravlinnya pry Prezidentovi Ukrayini*, Issue 2, pp. 46-53 [in Ukrainian].
5. Dobrovolskij, I. (2018). Deklarovani uryadom Ukrayini prioriteti v innovacijnij sferi finansuyutsya v czilomu na 30%. URL : <http://www.ianp.com.ua/ru/news/ukraine/read/13253> [in Ukrainian].

6. Chernov, S. I. (2014). Modeli formuvannya ta realizacii strategiy stalogo rozvitku teritoriyi na teoretichnikh zasadakh proektnogo menedzhmentu. *Komunalne gospodarstvo mist*, Issue 115, pp. 7 [in Ukrainian].

7. Vasilchenko, G., Parasyuk, I., Yeremenko, N. (2015). Planuvannya rozvitku teritorialnikh gromad. Kyiv: TOV “Pidpriyemstvo “Vi En Ej”. pp. 256 [in Ukrainian].

8. *Praktichnij posibnik z pitan organizaciyi roboti organiv misczevogo samovryaduvannya obyednanikh teritorialnikh gromad.* (2016). URL : <https://auc.org.ua/sites/default/files/library/mod5web.pdf> [in Ukrainian].

9. Glazychev, V. L. (2020). *Rossiya: principy prostranstvennogo razvitiya.* URL : http://www.glazychev.ru/projects/2004_prostrazv/2004_docladprostrazv.htm [in Ukrainian].

10. Rach, V. A., Rossoshanska, O. V., Medvyedeva, O. M. (2010). *Upravlinnya proektami: praktichni aspekti realizaciyi strategij regionalnogo rozvitku.* Kyiv: K.I.S. pp. 34 [in Ukrainian].

11. Pro investicijnu diyalnist. № 1560-XII. (1991) [in Ukrainian].

12. Shevchuk, L. T. (Ed.). (2011). *Prostorovij rozvitok regionu: soczialno-ekonomichni mozhlivosti, riziki i perspektivi.* Lviv : [b. v.]. pp. 256 [in Ukrainian].

13. *Kapitalni investiciyi za dzherelami finansuvannya (2010 – 2018).* (2020). URL : https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2007/ibd/iokjf/iokjf_u10-13_bez.htm [in Ukrainian].

14. Azarova, I. B. (2019). Porivnyalna kharakteristika metodiv upravlinnya proektami v publichnij ta komercyjnij sferakh. *Teoretichni ta prikladni pitannya derzhavotvorennya*, Issue 25, pp. 27-31 [in Ukrainian].

15. *Zemlya v czifrah: suchasnij stan silgospugid.* (2016). URL : <https://agravery.com/uk/posts/show/zemla-v-cifrah-suchasnij-stan-silgospugid> [in Ukrainian].

16. Derzhavna arkhitekturno-budivelna inspekciya Ukraini. Reyestr dozvilnikh dokumentiv. (2020). URL : <https://dabi.gov.ua/declare/list.php> [in Ukrainian].

17. *Kapitalni investiciyi za dzherelami finansuvannya (2010 – 2018).*...

Paper submitted: 10.07.2020

Paper accepted: 04.08.2020

Цитування: Азарова І. Б., Вишнеvsька В. М., Яценко О. В. Аналіз суб’єктів просторового розвитку в Україні // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Вип. 3(64) : у 2 ч. Ч. 1 / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2020. С. 81—92. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.64.2020.217607>).

Citation: Azarova, I. B., Vyshnevskaya, V. M., Yatsenko, O. V. (2020). Analiz subiektiv prostorovoho rozvytku v Ukraini. *Efficiency of Public Administration*, Issue 3(64), pp. 81-92. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.64.2020.217607>).